

Utrikesdepartementet
Enheten för internationell handelspolitik
och EU:s inre marknad
103 33 Stockholm

Stockholm

Vår referens

Dnr

2018-01-26

Ulrica Dyrke

UD2017/14817/HI

Remissyttrande – Marknadskontrollmyndigheter – befogenheter och sanktionsmöjligheter (SOU 2017:69)

Företagarna har givits möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande av 2016 års marknadskontrollutredning och vill härmed framföra sina kommentarer.

Bakgrund om förslaget

2016 års marknadskontrollutredning (utredningen) har haft i uppdrag att bl.a. kartlägga vilka myndigheter som bedriver marknadskontroll och att analysera om befintliga befogenheter och sanktionsmöjligheter är lämpliga för att uppnå en ändamålsenlig och resurseffektiv marknadskontroll i Sverige.

Med marknadskontroll avses myndigheters kontroll av att produkter som tillhandahålls på marknaden motsvarar uppställda krav, t.ex. olika säkerhetskrav, samt att produkten är märkt på föreskrivet sätt och försedd med nödvändig dokumentation.

Utredningen konstaterar att en rad olika regelverk styr dagens marknadskontroll, som genomförs av 22 statliga myndigheter och även kommuner. Utredningen föreslår att det i stället ska införas en ny horisontell lag om marknadskontroll. Lagen ska omfatta kontroll av produkter på det icke-harmoniserade området. För produkter på det EU-harmoniserade området gäller marknadskontroll enligt EU:s förordning (EG) nr 765/2008. Eftersom EU-förordningen dock inte innehåller några sanktionsregler föreslås sanktionsreglerna i den nya lagen omfatta alla produkter, dvs. även inom det EU-harmoniserade området.

Marknadskontrollen enligt den nya lagen ska avse nya och begagnade produkter som tillhandahålls på marknaden. Lagen föreslås inte innehålla några produktkrav, utan detta ska alltså regleras i sektorsregelverk avseende de olika produktområdena.

Utgångspunkten med den föreslagna lagen är att den i sin helhet ska utgöra regleringen av marknadskontroll i Sverige. I fråga om befintlig sektorslagstiftning föreslås

motsvarande bestämmelser om befogenheter och sanktioner upphävas. Viss specialreglering anses dock kunna behöva behållas. Den nya lagen avses vara subsidiär till avvikande bestämmelser i sektorslagstiftningen.

Den nya lagen ska ge marknadskontrollmyndigheterna specifika befogenheter. Ekonomiska aktörer ska ge myndigheterna tillträde till områden och lokaler och ska tillhandahålla myndigheterna upplysningar, handlingar och kostnadsfria produktexemplar som behövs för kontrollen. Om en produkt inte uppfyller gällande krav ska den ekonomiska aktören ersätta myndighetens kostnader för undersökning av provexemplar. Marknadskontrollmyndigheterna föreslås också kunna köpa in produkter under annan identitet.

Marknadskontrollmyndigheterna ska kunna meddela föreläggande och förbud för att produktkrav ska efterlevas eller bestämmelser uppfyllas. Enligt förslaget ska sådana beslut som huvudregel förenas med vite, om det inte föreligger särskilda skäl mot detta. Vidare föreslås sanktionsavgift på högst 100 prisbasbelopp kunna beslutas av marknadskontrollmyndigheterna vid överträdelser av vissa specificerade bestämmelser i sektorslagstiftning. Om sanktionsavgiften inte bedöms stå i rimlig proportion till överträdelsen ska den kunna sättas ned. Överträdelser av allvarlig art föreslås hanteras i det straffrättsliga systemet. Sanktionssystemet föreslås utformas så att det ska gå en tydlig skiljelinje mellan straff och sanktionsavgifter i syfte att undvika dubbla sanktioner.

Utredningen anser att en översyn av antalet myndigheter som bedriver marknadskontroll bör göras och förordar en ordning med färre marknadskontrollmyndigheter.

Företagarnas synpunkter

Företagarna kan konstatera att en fungerande marknadskontroll är av grundläggande betydelse för att säkra att de produkter som släpps på marknaden uppfyller ställda krav. En effektiv marknadskontroll är även av central betydelse för företagen genom att illojal konkurrens i form av fusk och bristande regelefterlevnad avseende produktkrav kan motverkas.

Utredningen har lagt fram sitt förslag om en ny horisontell lag om marknadskontroll av produkter i syfte att skapa större enhetlighet och effektivitet i det svenska systemet för sådan kontroll. Tanken med förslaget är att den nya lagen i sin helhet ska reglera marknadskontrollen i Sverige.

Företagarna ser övergripande positivt på utredningens ansats och förslag. Dagens marknadskontroll styrs av många olika regelverk. Utredningen har konstaterat att de myndigheter som idag bedriver marknadskontroll har likartade befogenheter och sanktionsmöjligheter i sin kontrollverksamhet på samtliga produktområden. Det bör alltså finnas förutsättningar att reglera detta i en samlad, horisontell lagstiftning. En sådan lagstiftning bör kunna medföra en ökad enhetlighet i kontrollsystemet och likartad hantering från kontrollmyndigheternas sida i likartade situationer, vilket är positivt. Ett samlat regelverk ger även företagen bättre förutsättningar att få överblick och kunskap om systemets faktiska innebörd i fråga om såväl myndigheternas befogenheter som om sanktioner vid överträdelser. Det ökar i sig förutsebarheten och rättssäkerheten för företagen som berörs av kontrollsystemet.

Företagarna vill emellertid understryka att det behöver tas fram information om marknadskontrollsystemet, så att företagen kan få hjälp in i systemet och få kunskap om vilken/vilka myndigheter som ansvarar för marknadskontrollen inom deras respektive produktområde. Det behöver därvid även klargöras i vilka avseenden specifika

sektorsbestämmelser ska gå före den nu föreslagna horisontella regleringen och i övrigt tydliggöras vad kontrollen avser. Även sanktionssystemet behöver beskrivas. Sådan överblickbar och samlad information torde vara av stor betydelse särskilt för små företag.

Utredningen anger i sin konsekvensanalys att företag som uppfyller gällande produktkrav inte kommer att få några ökade kostnader till följd av förslaget. Detta är i sig en förutsättning för att Företagarna ska ställa sig positiva till förslaget. Företag som uppfyller produktkraven kommer enligt förslaget även att under vissa förutsättningar ha rätt till ersättning för produktexemplar som tas ut av marknadskontrollmyndigheterna, vilket är positivt.

Företag vars produkter inte uppfyller gällande krav kommer dock bli ersättningsskyldiga för kostnader för provtagning och undersökning av produkter – och detta i högre utsträckning än idag. Företagarna inser att en sådan betalningsprincip i sig kan främja efterlevnad av regelverket. Samtidigt måste dock även beaktas vikten av förutsebarhet och proportionalitet för de berörda företagen. De absolut flesta företagen vill efterleva reglerna och kommer behöva vägledning i fråga om vad som krävs för att uppfylla produktkraven. Ett osäkerhetsmoment hos företagen torde dock alltid komma att finnas inför resultatet av provningen. Myndigheternas val av kontrollprocedur och omfattningen av denna kommer med den föreslagna modellen kunna få stor ekonomisk inverkan för företag vars produkter i slutändan visar sig inte hålla måttet. Ett litet företag som efter omfattande provtagning visar sig marginellt bryta mot produktkraven riskerar hamna i ett mycket trängt ekonomiskt läge. Företagarna anser därför att en proportionalitetsbestämmelse behöver införas i bestämmelserna om företagets ersättningsskyldighet för myndigheternas kostnader för provtagning och undersökning av produkter som inte uppfyller kraven.

Förslaget innebär att marknadskontrollmyndigheterna själva kommer att kunna besluta om sanktionsavgifter i enskilda fall där överträdelser av sektorsreglering konstateras. Detta kan medföra ökad effektivitet i kontrollsystemet, jämfört med en ordning där myndigheterna måste ansöka i domstol om avgift. En viktig förutsättning är dock att det tydligt klargörs vilka sektorsregleringar som kan aktualisera sanktionsavgifter. Det är vidare av central betydelse att de sanktionsavgifter som bestäms av myndigheterna framstår proportionerliga i förhållande till överträdelsernas karaktär. Detta är av särskild vikt för mindre företag och i synnerhet som sanktionsavgifterna inte förutsätter uppsåt eller oaktsamhet från företagets sida. Företagarna ser därför positivt på utredningens förslag att en bestämmelse införs som möjliggör nedsättning i sådana fall där avgiften inte bedöms stå i proportion till överträdelserna. I övrigt tillstyrker Företagarna utredningens förslag om att införa en tydlig reglering för att undvika att dubbla sanktioner påförs.

Utredningen anser att en översyn bör göras av antalet myndigheter som bedriver marknadskontroll. Enligt utredningen finns det anledning att koncentrera ansvaret till färre myndigheter för att samla marknadskontrollkompetensen och därmed också få färre kontroller och bättre tillämpning av regelverken. Företagarna sympatiserar med den ambitionen. Vi vill dock även peka på att den sakexpertis som de nu ansvariga myndigheterna besitter kan behövas för att möjliggöra en kompetent och rättssäker kontroll. Mot denna bakgrund kan finnas skäl att även överväga ett mer utvecklat samarbete mellan marknadskontrollerande myndigheter som en åtgärd för att effektivisera kontrollsystemet och göra det likformigt. Sådant samarbete är särskilt angeläget i situationer då en produkt skulle kunna omfattas av flera olika sektorsregleringar.

Företagarna konstaterar att utredningens förslag omfattar ett stort antal regleringar, myndigheter och sektorer inom näringslivet. I ljuset av detta finner vi att utredningens konsekvensanalys inte är tillräckligt utförlig. Företagarnas grundsyn på den föreslagna reformen är, som framgått ovan, övervägande positiv. Vi efterlyser dock en mer utförlig analys av förslaget effekter för såväl marknadskontrollen som för företagen – generellt och i särskilda sektorer. De kostnads- och rättssäkerhetsaspekter för de små företagen som vi belyst i vårt remissyttrande är därvid betydelsefulla att uppmärksamma. Sådana ytterligare analyser av förslaget effekter bör göras i det fortsatta beredningsarbetet.

Som en avslutande reflektion kan Företagarna konstatera att förslaget inte omfattar produkter som genom privatpersoners försorg direktimporteras till Sverige från länder utanför EU, exempelvis via olika online-plattformar. Företagarna anar att många konsumenter är omedvetna om att de är ansvariga för att de produkter de direktimporterar uppfyller gällande produktsäkerhetsregler. Samtidigt konkurrerar dessa varor med produkter som företag släpper på den svenska marknaden, vilket bidrar till att skapa en snedvriden konkurrenssituation och urholkad produktsäkerhet. Företagarna kan konstatera att EU-kommissionens initiativ rörande det s.k. Varupaketet adresserar frågor om bl.a. identifiering av aktörer som säljer produkter till europeiska konsumenter via online-plattformar. I en förlängning skulle även frågor rörande marknadskontroll kunna kopplas in i ett sådant reformarbete.

Företagarna

Patrik Nilsson

Chef Analys & Opinion

Ulrica Dyrke

Jurist